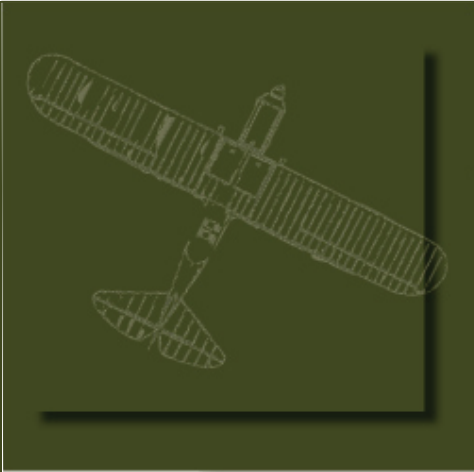

PROPOSTA DIDÀCTICA.
CAMP D'AVIACIÓ DE ROSANES

● INTRODUCCIÓ	3
Presentació	4
Destinatari de la proposta didàctica	4
Transversalitat curricular	5
Proposta de temes a treballar	5
Eixos temàtics i continguts	6
Fonamentació pedagògica	7
Objectius i competències de la proposta didàctica	8
Organització i seqüenciació didàctica	10
Fonamentació metodològica	12
Recursos i materials	14
Itinerari i senyalització del camp de vol de Rosanes	15
● EQUIP DE TREBALL	16

INTRODUCCIÓ

PRESENTACIÓ

La proposta didàctica que a continuació es presenta s'entén com a exercici complementari a la intervenció de museització i senyalètica del camp d'aviació de Rosanes. La vinculació directa d'aquesta proposta didàctica i dels elements de museografia ubicats al llarg de l'itinerari es fa palesa a l'incorporar els continguts i els instruments museogràfics en algunes de les activitats educatives plantejades.

L'objectiu principal d'aquesta proposta didàctica, entesa com a instrument d'acció educativa, és oferir un seguit de recursos als docents i a l'alumnat per a treballar diversos continguts, idees, experiments, exercicis i valors vinculats al camp d'aviació de Rosanes, al seu context històric, i a les vivències personals viscudes en temps de pau i guerra.

DESTINATARIS DE LA PROPOSTA DIDÀCTICA

El públic destinatari del conjunt d'activitats educatives pensades a l'entorn del camp de Rosanes és principalment el públic escolar. Concretament, s'ha dissenyat una proposta didàctica dirigida a l'alumnat de Primària, Secundària i Batxillerat.

Tanmateix, el discurs i plantejament del conjunt d'activitats que es presenten permeten ampliar el seu horitzó de destinataris envers al públic familiar que vulgui anar per lliure.

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

TRANSVERSALITAT CURRICULAR

La proposta didàctica que es presenta parteix d'un plantejament interdisciplinari i de transversalitat curricular. La major part dels continguts desenvolupats tenen una vinculació directa amb els continguts curriculars que es treballen a l'àrea de Ciències Socials, donat el caràcter històric dels fets succeïts en el camp de Rosanes. Però, d'altra banda, el fet de tractar-se d'un espai a l'aire lliure ha permès dissenyar activitats properes a les Ciències Naturals i Experimentals.

Tanmateix, la riquesa i varietat d'activitats i de recursos plantejats fa que esdevingui una proposta didàctica interessant per a ser treballada des de diferents punts de vista i àrees disciplinàries com la història, geografia, dibuix, ciències experimentals i noves tecnologies.

PROPOSTA DE TEMES A TREBALLAR

La proposta de temes que es proposen treballar i desenvolupar al llarg de les activitats educatives és conjunta tant per a l'alumnat de Primària com pel de Secundària i Batxillerat. El que es diferencia, per etapes i nivells educatius, és el plantejament i la metodologia de realització de les activitats. En aquest cas, l'educador/a és el màxim responsable d'adequar i adaptar la presentació de les activitats al grup escolar visitant.

Així doncs, els temes que tot l'alumnat treballarà durant la visita al camp de Rosanes seran comuns i giraran entorn a les àrees curriculars, conceptes i idees que a continuació es detallen:

- **Ciències Socials i Didàctica del patrimoni de la guerra**
- **Ciències Naturals i Didàctica del paisatge**
- **Ciències Experimentals i Tecnologia**

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

EIXOS TEMÀTICS I CONTINGUTS

Ciències Socials i Didàctica del patrimoni de la guerra

- La Guerra Civil espanyola. 1936-39.
- L'aviació a Catalunya als anys 30 i els camps civils.
- El camp de vol civil de Rosanes: història i elements representatius.
- Els aeròdroms de campanya de Catalunya: les bases aèries i el seu personal.
- El camp de vol militar de Rosanes: història i elements representatius.
- La guerra aèria i els avions de guerra.
- Els aviadors: herois de la guerra aèria.

Ciències Naturals i Didàctica del paisatge

- Entorn natural i accidents geogràfics del camp de Rosanes.
- Flora i fauna del camp de Rosanes.
- El paisatge de Rosanes.

Ciències experimentals i tecnologia

- La brúixola i els mapes: una eina per orientar-se i moure's en l'espai.
- Planejar a l'aire: volar.
- La direcció i la força dels vents.

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

FONAMENTACIÓ PEDAGÒGICA

Les bases pedagògiques i la metodologia de treball de totes les activitats que es presenten es fonamenten, principalment, en el principi del *saber fer*, idea que a la pràctica es tradueix en un conjunt d'activitats d'aprenentatge basades en l'acció, l'experimentació, l'observació, la creació, la manipulació, la interpretació, la deducció, el raonament, etcètera.

És per això que la proposta dissenyada per a la visita del camp de Rosanes defuig dels dossiers i fitxes com a material tradicional de treball, així com de la simple memorització d'informació conceptual, sovint avorrida, garantint d'aquesta manera un aprenentatge distès, amè i significatiu en l'alumnat.

Altrament, cal remarcar que la proposta en conjunt desenvolupa continguts tant de caràcter conceptual, procedimental com actitudinal, de manera que la visita al camp de Rosanes aporti a l'alumnat un procés d'aprenentatge el màxim de complert possible, basat en el *saber*, *saber fer* i *saber estar*. Aquest plantejament pedagògic té, a més a més, la voluntat de ser coherent amb el nou currículum educatiu basat en competències.

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

OBJECTIUS I COMPETÈNCIES DE LA PROPOSTA

OBJECTIUS

La proposta didàctica s'ha basat en els següents punts del currículum oficial per a establir els objectius que l'alumnat ha d'assolir al finalitzar la realització de les activitats educatives:

Àrea de coneixement de les Ciències Socials

- Entendre i utilitzar diferents categories temporals.
- Identificar algunes de les causes i conseqüències que poden derivar-se d'una situació, acció o fet històric.
- Establir models o conclusions generals senzilles a partir de l'anàlisi de diferents fets o situacions particulars.
- Opinar, en el nivell adequat a la seva situació, sobre qualsevol fenomen actual o històric, argumentant les raons, opinions i punts de vista.
- Localitzar, classificar, interpretar i criticar documents o fonts orals d'informació directes i indirectes.
- Respectar i defensar, en la mesura de les seves possibilitats, el patrimoni històric i cultural.

Àrea de coneixement de les Ciències Naturals i Experimentals

- Conèixer i sistematitzar els elements que fan divers, contrastat i plural alguns paisatges.
- Aplicar els mètodes propis de l'anàlisi geogràfica, a diferents escales territorials, en el plantejament i resolució de problemes d'àmbit espacial.
- Processar, interpretar i comunicar adequadament la informació espacial, tot aplicant les tècniques de representació cartogràfica.
- Identificar, localitzar i descriure les principals característiques naturals, humanes i socials d'un territori utilitzant conceptes i procediments geogràfics.
- Utilitzar críticament fonts d'informació que usin diferents tipus de suport per observar i analitzar l'entorn.
- Respectar i defensar, en la mesura de les seves possibilitats, el patrimoni natural.

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

COMPETÈNCIES

En relació a les principals competències que es treballaran al llarg de les activitats dissenyades per a aquesta proposta didàctica, podem establir les següents competències que ha d'adquirir l'alumnat, en major o menor grau segons el nivell educatiu del grup visitant:

Àrea de coneixement de les Ciències Socials

- **Competència en la dimensió temporal de l'experiència humana:** que l'alumnat conegui, identifiqui i apliqui a les informacions i fonts històriques les convencions cronològiques habituals, les formes de la seva representació i les categories temporals del temps històric.
- **Competència en la crítica de les fonts històriques:** que l'alumnat verifiqui els discursos estructurats sobre la història a través de l'anàlisi de diverses fonts, tot introduint-se en el mètode de l'historiador.

- **Competència social i cívica:** que l'alumnat desenvolupi la facultat de prendre consciència històrica i que tingui interès a preservar la memòria històrica des protagonistes del passat.

Àrea de coneixement de les Ciències Naturals i Experimentals

- **Competència en la dimensió espacial dels fenòmens:** que l'alumnat adquireixi coneixements sobre l'espai humanitzat, la localització i distribució de fenòmens i la seva quantificació.
- **Competència en l'anàlisi i interpretació de fonts geogràfiques:** que l'alumnat utilitzi procediments per a llegir i interpretar la diversa tipologia de representació geogràfica.
- **Competència social i cívica:** que l'alumnat estableixi pautes de comprensió i d'interpretació del que succeeix a escala local i mundial, afavorint l'adquisició de valors i actituds cíviques responsables, justes i solidàries.

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

ORGANITZACIÓ I SEQÜENCIACIÓ DIDÀCTICA

El conjunt d'activitats educatives que es proposen realitzar al llarg de la visita al camp de Rosanes han estat pensades i organitzades sota dos eixos: **un eix cronològic i un eix temàtic**.

El primer, ajudarà a l'alumnat a entendre l'evolució i els canvis patits al camp de Rosanes com a resultat del pas del temps i dels fets històrics esdevinguts en aquest. És per això, que en aquest cas les activitats han estat ordenades segons estiguin relacionades amb la primera etapa del camp –quan era d'ús particular– o bé amb la segona, moment en el qual el camp de Rosanes va esdevenir una base aèria del bàndol republicà.

D'altra banda, l'eix temàtic classifica les activitats segons tractin temes relacionats amb les ciències socials, i per tant propers a la història del camp, o bé amb les ciències naturals o experimentals, vinculades al coneixement i estudi de l'entorn natural on es troba situat el camp de Rosanes.

Tenint en compte aquest dos eixos, totes les activitats de la proposta didàctica han estat classificades i identificades amb les següents icones:

Eix Cronològic: Camp de vol civil

Eix Cronològic: Camp de vol militar

Eix temàtic: Ciències socials i didàctica del patrimoni

Eix temàtic: Ciències naturals i didàctica del paisatge

Eix temàtic: Ciències experimentals i tecnologia

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

Pel que fa a la **seqüenciació didàctica**, la proposta realitzada segueix una seqüenciació d'activitats diferenciada en **tres blocs temporals i espacials**: abans de la visita al camp de Rosanes, per tant a l'aula; durant la visita al camp de Rosanes; i després de la visita. Així doncs, les activitats plantejades es concreten en tres moments clau:

- D'una banda hi ha activitats a desenvolupar **abans de la visita** al camp d'aviació de Rosanes, i que es treballaran a l'aula. Considerem que aquest primer moment de treball al centre escolar és adequat per a presentar a l'alumnat què és el que es farà durant la sortida i visita al camp de Rosanes, així com per anar introduint i/o treballant alguns continguts o idees bàsiques que ajudaran a l'alumnat a entendre i desenvolupar amb més facilitat les activitats en el propi camp de Rosanes.

- Per l'altra, s'ha dissenyat un atractiu conjunt d'activitats pensades per a ser desenvolupades **en el propi camp d'aviació de Rosanes**, mentre es va recorrent tot l'itinerari establert. Es tracta, en aquest cas, d'activitats que tenen com a objectiu conèixer la història d'un camp de vol civil que va passar a ser d'ús militar en temps de guerra, així com tots els elements vinculats i encara molts d'ells existents en tota la zona: el xalet, l'hangar, els refugis, la caserna, etc.
- Per últim, es proposa un seguit d'activitats a realitzar **una vegada visitat el camp de Rosanes**. Es tracta d'activitats de complementació i reforçament de tot allò après fins aleshores, ja sigui treballant-se a l'aula del centre escolar o visitant més indrets de la zona vinculats al patrimoni de guerra.

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

Val a dir que, tant unes activitats com les altres són independents, així doncs les activitats proposades prèvies a la visita al camp de Rosanes i les posteriors a aquesta, seran opcionals i serà decisió del professorat realitzar-les. Tot i així, creiem que la preparació prèvia de la visita i el treball posterior a l'aula, és necessari si es vol garantir un bon aprofitament i ús de la visita al propi camp de Rosanes com a espai patrimonial a l'aire lliure.

NOTA: El conjunt d'aquesta proposta didàctica cal entendre-la com una proposta de màxims, és a dir, que de les 16 activitats dissenyades caldrà que el professorat triï només aquelles que més li interessa treballar amb el seu grup d'alumnes. D'aquesta manera, l'extensa oferta d'activitats permet d'una banda respondre al màxim de demandes diverses per part del professorat, i per l'altre, la possibilitat de repetir per part d'un mateix grup escolar la visita al camp d'aviació de Rosanes tot fent noves activitats.

FONAMENTACIÓ METODOLÒGICA

Metodològicament parlant, és important recalcar que la proposta didàctica que es presenta s'ha ideat amb un seguit d'**orientacions metodològiques i pautes concretes d'acció** que ajudaran i facilitaran al professorat a realitzar les activitats. A més, **el professorat podrà comptar amb un educador/a** encarregat de realitzar la visita guiada al camp d'aviació de Rosanes.

Així doncs, tot i que la proposta didàctica compta amb prou pautes per a que el professorat es faci una bona idea del funcionament de les activitats, l'educador/a, com a persona formada i coneixedora del camp de Rosanes, serà l'encarregat/da de dirigir la visita i les activitats que es realitzin al llarg d'aquesta.

Per a cada una de les **16 activitats dissenyades** entorn al camp de Rosanes s'ha elaborat una **fitxa tècnica** que conté informació bàsica de l'activitat, amb l'objectiu de que el professorat pugui conèixer de manera ràpida de què

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

tracta cada una d'elles. El contingut bàsic d'aquest fitxa es resumeix en els següents ítems: **Continguts, Objectius, Destinataris, Adaptació*, Recursos i Ubicació.**

Tanmateix, cada una de les activitats és explicada amb detall per a poder ésser desenvolupada sense dificultats. Concretament, l'explicació de les activitats es fa seguint el següent esquema:

- **Descripció de l'activitat:** breu presentació de l'activitat.
- **L'activitat pas a pas:** explicació detallada de l'activitat, pas a pas.
- **Apunts!***: notes aclaridores dels conceptes, idees i continguts treballats a l'activitat.

* Categoria informativa no present en totes les activitats, ja que el seu contingut queda implícit durant l'explicació de l'activitat.

TÍTOL ACTIVITAT

Continguts:

Objectius:

Destinataris:

Adaptació per a:

Recursos mínims:

Ubicació:

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

RECURSOS I MATERIALS

Pel que fa als recursos i materials necessaris per a dur a terme les activitats d'aquesta proposta didàctica cal dir que és ric i variat atesa la diversitat tipològica i de continguts de cada una d'elles.

De tots els recursos presentats però, cal destacar el conjunt de **documentació originària de l'època de gran valor històric i patrimonial** trobada durant les diverses recerques en els arxius militars i en els arxius locals implicats amb el camp de Rosanes, així com aquells de caire privat o particular.

Així doncs, part de les activitats educatives compta amb el suport i complementació de fonts primàries que ajudaran a empatitzar a l'alumnat amb els fets i les persones vinculades al camp d'aviació de Rosanes.

Tota aquesta **documentació ha estat digitalitzada per tal de poder accedir-hi a través de la web del propi projecte:**

<http://www.aviacioiguerra.cat/>

<http://www.aerodromrosanes.cat/>

La resta de material necessari per a les activitats serà proporcionat pels responsables d'execució de les activitats, els quals compten amb una completa **"motxilla didàctica"**.

Finalment, afegir que les dues **Estacions d'Interpretació**, els **faristols informatius** i altra **senyalètica** present al llarg del recorregut del camp de Rosanes, també són recursos utilitzats per al desenvolupament d'algunes activitats educatives d'aquesta proposta didàctica.

● Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

ITINERARI I SENYALITZACIÓ DEL CAMP DE VOL DE ROSANES

ESTACIÓ D'INTERPRETACIÓ 1

ESTACIÓ D'INTERPRETACIÓ 2

Ajuntament de l'Ametlla del Vallès
Ajuntament de les Franqueses del Vallès
Ajuntament de la Garriga

Itinerari i senyalització
del camp de vol de Rosanes

Escala 1/12.000

LLEGENDA

- Infraestructura general del camp
- Refugis
- Senyalització de seguiment
- Perímetre camp de vol militar
- Senyalització interpretativa
- Itinerari
- Estació d'interpretació
- Reproducció d'avió

EL TÈCNIC

JORDI PUIG ROCA

Serveis Tècnics Municipals

● Introducció

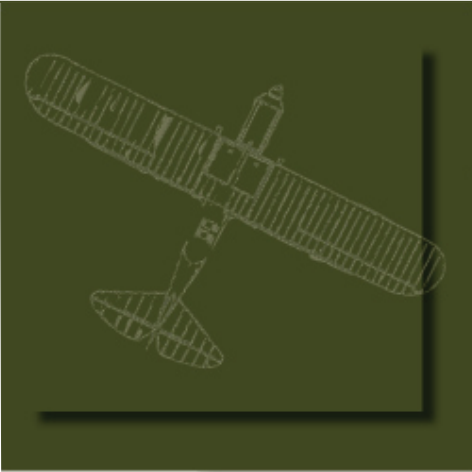
○ Activitats
prèvies

○ Activitats
al camp de
Rosanes

○ Activitats
post-visita

○ Relació de
documents

○ Equip de treball

EQUIP DE TREBALL

PROPOSTA DIDÀCTICA. CAMP D'AVIACIÓ DE ROSANES

DIRECCIÓ DEL PROJECTE

Francesc Xavier Hernández

U
B
UNIVERSITAT DE BARCELONA
Departament de Didàctica
de les Ciències Socials

COORDINACIÓ DEL PROJECTE:

Carolina Martín Piñol

CONCEPTUALITZACIÓ DE LA PROPOSTA

Joan Santacana Mestre

EXECUCIÓ I REDACCIÓ DE CONTINGUTS DE LA PROPOSTA

Laia Coma Quintana

ASSESSORAMENT CIENTÍFICS

David Gesalí Barrera

David Íñiguez Gràcia

DISSENY I MAQUETACIÓ

Alba Arco Hernández

○ Introducció

○ Activitats
prèvies

○ Activitats
al camp de
Rosanes

○ Activitats
post-visita

○ Relació de
documents

● Equip de treball

